

EN MÄRKLIG FÖRETEELSE är svenskans stavning av JÄMN- och JÄM- i sammansatta ord. Det heter "brädet är jämbrett" men däremot "bräderna är jämbreda", påpekar prof. Thors bl.a.

"Skall man använda ordet **emission** i fråga om utgivning av frimärken, eller måste det heta **utgåva**?"

Jag skulle utan vidare hålla på ordet **utgåva**, t.ex. "En ny utgåva av serien från 1925" osv. Givetvis används också ordet **emission** om "utgivning", men det är i svenskt språkbruk mycket tydligt präglad av användningen av aktier och liknande, t.ex. "bolagets nya emission av aktier". **Emission** bör reserveras för användningen om aktier, obligationer etc.

"Kan man verkligen använda böjningsformerna **mulnare** och **mulnast**?"

Det kan man utan vidare göra. Man är inte tvungen att säga mera **mulen**, mest **mulen**. För den som tycker om att ha stöd i ordböcker, kan det sägas att Akademiens ordlista upptar formen **mulnare**.

□ □ □

En frågande berör ett något besvärligt problem och jag skall försöka utreda det. Det gäller stavningsätten **jämn-** och **jäm-** i sammansatta ord.

Jag skall ta ett par mycket använda ord: **jämlik** och **jämbred**. Det första ordet, alltså **jämlik**, används givetvis om en jämförelse mellan två eller flera personer. I ett sådant fall skrivs förleden **jäm-**; märk också ordet **jämföra**. Däremot skriver man **jämn-** i fråga om ett och samma föremål: **brädet är jämbrett**, **stocken är jämntjock** (däremot om två föremål: **bräderna är jämbreda med varandra**). Emellertid skriver man alltid **jämn-** före vokal, **h** och **m**: **jämnårig** — trots att ordet naturligtvis alltid anger en jämförelse mellan två eller flera. — Det här kan verka invecklat. Viktigast är dock att minnas stavningen av så vanliga ord som **jämföra** och **jämlik**.

Observera därutöver: **jämnt** i betydelsen "alltid".

□ □ □

* En vän till mig har påpekat det alltför ymniga bruket av uttrycket i

alla fall. Det förekommer ofta i sådana sammanhang där ordet **men** är det naturliga svenska ordet.

I **alla fall** har en nyans av "om man tänker närmare på saken". Vi skall ta ett exempel där en person har fått en tjänst och någon uttalar sitt missnöje med det. Då säger vi kanske "Han är i alla fall den mest meriterade". **Men** kan också brukas, men innebär en invändning utan den speciella nyansen av eftertänksamhet. Missbruket av **i alla fall** kommer mest till synes i sådana satser där uttrycket inleder det som sägs, t.ex. "I alla fall är han den bästa vi kan ställa upp" — ett inledande **men** skulle vara på sin plats.

Ofta används **välsigna** slentrianmässigt eller tanklöst, t.ex. "Talarren välsignade regeringens nyaste initiativ". En insändare beklagar detta bruk av **välsigna** (t.ex. i detta fall, i stället för ord som **gilla**) och påpekar att **välsigna** har en centralt kristen och helgad innebörd, den som vi har t.ex. i "Prästen välsignade de ungas äktenskap". Även om den s.a.s. urvattnade användningen av **välsigna** är vanlig, är det allt skäl att vara återhållsam med den.

□ □ □

Något liknande gäller sammansättningsleden **-frälst** i nu för tiden välkända ord som **fotbollsfrälst**. Också i fråga om dem är det skäl att minnas att **frälst** för många har en djup, helig innebörd. "Fotbollsbiten" o.dyl. gör god tjänst som ersättande uttryck.

Carl-Eric Thors